לֹא שָׁנוּ שהולכים אחר חזקה שהקטנים כרוכים אחרי אמם, אֶלָּא בְּקִדְּשֵׁי הַגָּבוֹל – שאם האב כהן, החזקה שהם בני אשתו מועילה לדעת שהבנים אינם חללים, ויכולים לאכול בתרומה, אֲבָל בְּיוּחֲסִין, לֹא מועילה חזקה זו, ואי אפשר להשיא על פי זה את הבנות שבהם לכהנים. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, שחזקה זו מועילה אֲפִילּוּ בְּיוּחֲסִין.

הגמרא מבארת שרבי יוחנן לשיטתו במקום אחר: וְאָזְדָא – והלך רַבִּי יוֹחָנָן לְטַעְמֵיהּ, דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַלְקִין עַל פִּי הַחֲזָקוֹת – על פי החזקות – על איסור שנקבע על פי חזקה ולא על ידי עדים. וּמוֹקְלִין וְשׁוֹרְפִין עַל פִּי הַחֲזָקוֹת. וְאֵין שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה עַל פִּי הַחֲזָקוֹת – דבר שהוחזק שהוא טמא ונגע בתרומה, לא שורפים אותה. וכיון שאמר רבי יוחנן שסומכים על החזקה לגבי דיני נפשות, כל שכן שסומכים עליה לגבי יוחסין.

הגמרא מבארת את שלושת הדינים שאמר רבי יוחנן: הדין הראשון שַׁמַּלְקִין עַל הַחֲזָקוֹת, הוּא כִּדְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא, דְּאָמַר רַבָּה בַּר רַב הוּנָא, אִישׁ וְאִשָּׁה שהיו יחד עם תִּינוֹק וְתִינוֹקֶת שֶׁהִגְדִּילוּ [–שגידלו אותם] בְּתוֹךְ אותו הַבַּיִת, ויש חזקה שהאיש ואשה הם בעל ואשתו, והתינוק ותינוקת הם בניהם. אם בא הבן על האשה בעדים והתראה, נִסְקָלִין זֶה עַל זֶה, ואם בא האיש על הבת, נִשְׂרָפִין זֶה עַל זֶה. ומביאה הגמרא מעשה שסקלו על פי חזקה: אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פָּזִי אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מַשּׂוּם בַּר קַפָּרָא, מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה שֶׁבָּאת לִירוּשָׁלַיִם וְתִינוֹק מוּרְכָּב לָהּ עַל כְּתֵיפָהּ, וְהִגְדִּילַתּוּ – גידלה אותו בחזקת שהוא בנה, וכשגדל בָּא עָלֶיהָ, וֶהֱבִיאוּם לְבֵית דִּין וּסְקָלוּם. ולֹא מִפְּנֵי שֶׁיָּדְעוּ שהוא בְּנָהּ וַהֲוַאי, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהִיא כָּרוּךְ אַחֲרָיו, והוחזק שהוא בנה, כדברי רבי יוחנן שסוקלין על החזקות.

הדין השלישי, וְאֵין שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה עַל הַחֲזָקוֹת, זה כדברי רבי יוחנן להלן, דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, שׁוֹרְפִין תרומה טמאה עַל פִּי הַחֲזָקוֹת, וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, אֵין שׁוֹרְפִין על פי החזקות.

וְרבי יוחנן וריש לקיש אָזְדוּ לְטַעְמֵיהוּ – הלכו לשיטתם במקום אחר. דִּתְנַן, תִּינוֹק שֶׁנִּמְצָא ברשות היחיד בְּצַד הָעֲיָפָה וְחתיכה של בָּצֵק מהעיסה בְּיָדוֹ, רַבִּי מֵאִיר מְטַהֵר את העיסה, שאינה טמאה מחמת נגיעת התינוק. וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין את העיסה, מִפְּנֵי שֶׁדַּרְכּוֹ שֶׁל תִּינוֹק לְטַפֵּחַ – להתעסק באשפה שמצויים בה נבלות ושרצים ונטמא מהם, וכשנגע בעיסה טימאה. וְהַיְינוּ טַעְמָא – ושאלנו על משנה זו, מַאי טַעְמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר שאינו חושש לטומאת העיסה. והשבנו, קָסָבַר רבי מאיר שאכן רוֹב תִּינוֹקוֹת מְטַפְּחִין באשפה וּמִיעוּטָא התינוקות אֵין מְטַפְּחִין באשפה, ואף שהולכים אחר הרוב, המיעוט אינו בטל לגמרי, ועוד, שהעֲיָפָה בְּחֶזְקַת טְהָרָה היא עוֹמֶדֶת, שהיא טהורה כמו שקודם שהיה כאן תינוק היתה טהורה, וְלכן אומרים סְמוֹךְ מִיעוּטָא לַחֲזָקָה – צרף את מיעוט התינוקות הטהורים לחזקת הטהרה של העיסה, ומחמת כן אִיתְּרַע לֵיהּ רוּבָּא – נחלש הרוב, והעיסה טהורה. וְרַבָּנַן סוברים, שכשהולכים אחר הרוב, מִיעוּטָא כְּמַאן דְּלֵיתָא דָּמֵי – המיעוט מתבטל ודומה כמי שאינו, ונותר לנו צד לטמא מצד רוב התינוקות, וצד לטהר כי יש לעיסה חזקת טהרה, ורוּבָּא [–רוב] וַחֲזָקָה רוּבָּא עָדִיף, ולכן העיסה טמאה.

וְאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מִשּׂוּם רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, דין זה שהעיסה טמאה מחמת שרוב התינוקות מטפחים באשפה, זוֹ הִיא חזקה שֶׁשּׁוֹרְפִין עָלֶיהָ – על פיה אֶת הַתְּרוּמָה, וזו כוונת חכמים שאמרו 'מטמאין'. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אֵין זוֹ חֶזְקָה שֶׁשּׁוֹרְפִין עָלֶיהָ תְּרוּמָה, כיון שחזקה זו אינה עושה דין ודאי אלא ספק, ודינה כדין תרומה שספק נטמאה שאינה נאכלת ואינה נשרפת, וזו כוונת חכמים שאמרו 'מטמאין'. נמצא שרבי יוחנן וריש לקיש שנחלקו האם שורפים תרומה על פי החזקות הם לשיטתם בביאור משנה זו.

מלשון רבי יוחנן 'אין זו חזקה ששורפים עליה תרומה', משמע שיש חזקה ששורפים. שואלת הגמרא: אֶלָּא אִיהוּ חֶזְקָה יש לְפִי רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁשּׁוֹרְפִין עָלֶיהָ – על פיה אֶת הַתְּרוּמָה.

משיבה הגמרא: כְּדִתְנַן, עֲיָפָה שהיתה בְּתוֹךְ הַבַּיִת וּשְׁרָצִים טמאים וְצִפְרְדֵעִים טהורים מְטַפְּלִין שָׁם – מפילים שם חתיכות מגופם, וְנִמְצְאוּ חֲתִיכוֹת מבשרם בַּעֲיָפָה, ויש להסתפק אם החתיכות הם מהשרצים או מהצפרדעים. אִם הוחזק הבית שיש בו רוֹב שְׁרָצִים ומיעוט צפרדעים, העיסה טְמֵאָה, וְאִם הוחזק הבית שיש בו רוֹב צְפַרְדֵּעִים ומיעוט שרצים, העיסה טְהוֹרָה. ובחזקה זו אמר רבי יוחנן ששורפים על פיה את העיסה אם היא תרומה, משום שהחזקה שהבית הוחזק, היא חזקת 'רובא דאיתא קמן', כלומר שהוא רוב שאנו רואים אותו והוא לפנינו שיש בבית רוב שרצים.

הגמרא מביאה ברייתא לסייע לדברי רבי יוחנן: תַּנְיָא כְּוָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – שנינו ברייתא כרבי יוחנן. הדין הוא, שספק טומאה שנמצא ברשות היחיד טמא, ואם נמצא ברשות הרבים טהור. וזה דווקא בספק שאפשר לבררו, אבל אם הספק הוא בדבר שאין בו דעת להישאל, בין ברשות היחיד ובין ברשות הרבים ספיקו טהור. ומחדשת הברייתא, שְׁנֵי דְּבָרִים אֵין בָּהֶם דַּעַת לְיִשָּׁאֵל – שלא מעורב בספק בן דעת שנוכל לשואלו אם נטמא או לא, וְעַשָּׂאוּם חֲכָמִים שדינם כְּמָה – כמו שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דַּעַת לְיִשָּׁאֵל – כאילו יש בן דעת שנוכל לשואלו אם נטמא או לא, ומחמת כן יהיה הדין שאם הספק נמצא ברשות היחיד ספיקו טמא, ואם הספק נמצא ברשות הרבים ספיקו טהור. ואלו הם, תִּינוֹק, וְעוֹד אַחֶרֶת – ודין נוסף. מבארת הגמרא: הדין של תִּינוֹק, הָא דַּאֲמָרַן – הוא מה שאמרנו לעיל, שתינוק שנמצא ליד עיסה, העיסה טמאה, ואף שאי אפשר לברר ולשאול את התינוק אם הוא טיפח באשפה ונטמא, עשוהו חכמים כ'יש בו דעת להישאל', שברשות היחיד טמא וברשות הרבים טהור. שואלת הגמרא: 'וְעוֹד אַחֶרֶת' מַאי הִיא – מהו הדין הנוסף שעשוהו חכמים כמי שיש בו דעת להישאל. משיבה הגמרא: עֲיָפָה של תרומה הנמצאת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְתַרְנְגוֹלִים וּמַשְׁקִים טְמֵאִים נמצאים שָׁם בבית, וְנִמְצְאוּ

אגרות קודש

ב"ה, ד' אייר תשט"ו

ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה חיים שי'

שלום וברכה!

... בהנוגע לשאלת הנסיעה למירון בל"ג בעומר, הנה כיון שנהגו בכגון דא בשנים שעברו, אין כדאי לבטל הענין ולתת מקום ללמוד פירושים בזה, ומהם פירושים שאינם רצוים, אבל לאידך גיסא, אין מההכרח שתסע כל הישיבה וכל הר"מ והר"י וכו'. פלא שכותב שיבטלו שבוע שלם מן כל הלימודים כי הרי בכגון דא לא הכמות עיקר אלא האיכות.

נְקוּרִים נְקוּרִים – סימני נקבים שנוצרו על ידי ניקורי התרנגולים בָּעֲיָפָה, ויש ספק האם כשניקרו בעיסה היה פיהם רטוב מהמשקים והעיסה נטמאה, או שפיהם היה יבש והעיסה טהורה, תּוֹלִין, דהיינו לֹא אוֹכְלִין את העיסה, וְלֹא שׁוֹרְפִין אותה. ואף שהתרנגולים אין בהם דעת להישאל, עשאוהו חכמים כדבר שיש בו דעת להישאל, שהעיסה טמאה מספק אף ברשות היחיד. וממה שהובא דין זה בברייתא יחד עם הדין של תינוק המטפח בעיסה, משמע שגם בדין של תינוק, העיסה טמאה רק מספק, כדברי רבי יוחנן.

הגמרא מבארת את הברייתא של תרנגולים: אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, לֹא שָׁנוּ בברייתא שחוששים שהתרנגולים טימאו את העיסה על ידי המשקים שבפיהם אֶלָּא בְּמַשְׁקִים לְבָנִים שהצבע אינו ניכר בעיסה, אֲבָל בְּמַשְׁקִים אֲדוּמִּים, העיסה טהורה, משום דְּאִם אִיתָא דְּנָקִיר מֵידַע יְדִיעַ – אם אכן התרנגול ניקר בעיסה כשפיו רטוב מהמשקים, היה צבע המשקה ניכר בעיסה, וכיון שלא ניכר בעיסה הצבע האדום, ודאי שהעיסה טהורה.

שואלת הגמרא: וְדִילְמָא – שמא יש לחשוש שהתרנגול ניקר וּבְלַעְתִּינְהוּ עִיסָּה – והמשקים נבלעו בעיסה, ולכן לא ניכר צבעם. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, דָּבָר זֶה שיש חילוק בין משקים לבנים לאדומים שָׁמַע בְּרֵיבִי – רבי יהושע בן לוי שהוא גדול הדור, מרבו, וּפֵירוּשׁוֹ של דין זה לֹא שָׁמַע מרבו. וכך יש לפרש, לֹא שָׁנוּ שבמשקים אדומים העיסה טמאה, אֶלָּא בְּמַשְׁקִים צְלוּלִים עד שֶׁכְּבוֹאָה – קלסתר פניו שֶׁל תִּינוֹק נִיכָּר בָּהּ – במשקה, ולכן אף במשקים אדומים חוששים שנבלעו בעיסה, אֲבָל בְּמַשְׁקִים עֲכוּרִים – מלוכלכים, לֹא נאמר דין זה, והעיסה טהורה, כיון שאינם נבלעים בעיסה, ואם התרנגול היה מנקר בעיסה כשמשקים בפיו היו המשקים ניכרים בעיסה, וכיון שאינם ניכרים, ודאי שהעיסה טהורה:

משנה

משנה זו עוסקת באיסור יחוד איש עם אשה: לֹא יִתְיַחֵד [–ישהה ביחידות] אָדָם עם אשה אחת, או עִם שְׁתֵּי נָשִׁים, שמא יבואו לידי עבירה, שהרי דעתן של נשים קלה ושתיהן יתפתו לעבירה, אֲבָל אִשָּׁה אַחַת מִתְייַחֶדֶת עִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים, כיון שהם מתביישים זה מזה ולא יבואו לידי עבירה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף אִישׁ אֶחָד מִתְייַחֵד עִם שְׁתֵּי נָשִׁים, בְּזְמַן שֶׁאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ שהיא משמרתו מעבירה. וְאַף יָשָׁן עִמָּהֶם – עם שאר נשים בְּפוּנְדָּקִי – מלון אחד, מִפְּנֵי שֶׁאִשְׁתּוֹ שנמצאת עמו מְשַׁמַּרְתּוֹ.

המשנה מביאה דין נוסף, בדין יחוד עם קרובותיו: מִתְייַחֵד אָדָם עִם אִמּוֹ וְכֵן עִם בִּתּוֹ ולא חוששים שיבואו לידי עבירה, וְכֵן יָשָׁן עִמָּהֶם אפילו בְּקֵירוּב בָּשָׂר – שבשרם נוגע זה בזה. וְאִם הבן והבת הֲגִדִּילוּ, לא יישנו בקירוב בשר, אלא ישנים במטה אחת כשזוֹ – האם יְשֵׁנָה בִּכְסוּתָהּ, וְזֶה – הבן יָשֵׁן בִּכְסוּתוֹ, וכן האב עם בתו:

גמרא

שואלת הגמרא: מַאי טַעְמָא שאיש אסור להתייחד עם שתי נשים ואשה מותרת להתייחד עם שני אנשים. משיבה הגמרא: תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, הוֹאִיל וְנָשִׁים דַּעָתָן קַלּוֹת עֲלֵיהֶן, ודן נוחות להתפתות לעבירה, שתיהן יכולות להתפתות ואין אחת מהן מתביישת מחברתה.

הגמרא מבררת את מקור איסור יחוד. שואלת הגמרא: מְנָא הָנֵי מִילֵּי שאסור לאדם להתייחד עם אשה האסורה לו. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּמָה לְאִיסּוּר יִחוּד מִן הַתּוֹרָה מְנָיָן, שֶׁנֶּאֱמַר בענין מסית לעבודה זרה (דברים יג ז) 'כִּי יְסִיתְךָ אָחִיךָ בֶּן אִמֶּךָ', וקשה, מדוע נקטה התורה דווקא 'בן אמך', וְכִי רק אח שהוא בֶּן אֵם מֵסִית ואח שהוא בֶּן אָב אֵינוֹ מֵסִית. אֶלָּא לוֹמַר לְךָ שהבן מצוי אצל אמו כי בֵּן מִתְייַחֵד עִם אִמּוֹ בסתר, ומשום כך מצוי יותר שיסית, ולמדים שֶׁאָסוּר לְהִתְייַחֵד עִם כָּל שאר הָעֲרָיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, שהרי הוצרכה התורה לגלות שבן מותר להתייחד עם אמו.

הגמרא מבררת מה הפשט של הפסוק. שואלת הגמרא: פְּשִׁיטָה דִּיקְרָא – פשוטו של המקרא בענין מסית לעבודה זרה, בְּמַאי כְּתִיב – מדוע נכתב בו 'בן אמך'.

משיבה הגמרא: אָמַר אַבַּיֵי, הפסוק בדרך 'לֹא מִיבַּעְיָא' קָאָמַר, לֹא מִיבַּעְיָא – לא הוצרך הפסוק להזהיר בשכֵן האָב מסית את אחיו, דְּכָנֵי לֵיהּ – שהרי הוא שונא אותו, כי שניהם יורשים את אביהם ואינו רוצה שאחיו יירש עמו וימעט מחלקו בירושה, וְלכן הוא עַיִּין – מייעץ לֵיהּ עֲצוֹת רָעוֹת, ובודאי לא ישמע לו לעבוד אלהים אחרים, אֶלָּא אַפִּילּוּ בֶּן הָאֵם דִּילְמָא כָּנֵי לֵיהּ – שאינו שונאו כי לא יורש עמו, אֵימָא צַיְיתֵי לֵיהּ – יש לחשוש שמא ישמע להסתה שלו, קָא מַשְׁמַע לָן הפסוק שכתב 'בן אמך', להזהיר שגם ממנו אסור לקבל את ההסתה.

במשנה מבואר שאסור לאיש להתייחד עם שתי נשים, הגמרא מביאה ברייתא שלכאורה חולקת על המשנה: נִימָא מַתְנִיתִין דִּלְא כְּאַבָּא שָׁאוּל, דְּתַנְיָא לענין קבורת ולד שמת סמוך ללידתו, כָּל שִׁשִּׁים יוֹם הראשונים ללידתו, יוֹצֵא לקבורה בנשיאה בְּחֵיק ולא במיטה, משום שאין צורך לכבדו, וְנִקְבָּר בְּאִשָּׁה אַחַת וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים בלבד ואין צריך ריבוי אנשים, אֲבָל לֹא בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁתֵּי נָשִׁים, מכיון שכשיצאו לקוברו מחוץ לעיר יבואו לאיסור יחוד. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר, מותר לקוברו אַף בְּאִישׁ אֶחָד וּשְׁתֵּי נָשִׁים, ואין בזה איסור יחוד. ומבואר שאבא שאול נחלק על משנתינו שאומרת שאיש אחד אסור להתייחד עם שתי נשים.

הגמרא דוחה שאין הכרח לומר שמשנתינו נחלקה עם אבא שאול: אֲפִילּוּ תֵּימָא – אפילו נאמר שהמשנה היא כַּאֲבָא שָׁאוּל, יש לחלק שִׁכְּשֶׁעַת אֲנִינוּת תְּבִיר יְצֵירֵיהּ – בזמן שמתו לפניו לבו נשבר ואין לו יצר הרע, ולכן מותר באותו הזמן להתייחד עם שתי נשים.

וְרַבָּנָן החולקים על אבא שאול, סָבְרֵי לָהּ כְּרַבִּי יִצְחָק, דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק, על הפסוק (איכה ג לט) 'מַה יִּתְאוֹנֵן אָדָם חָי גֶּבֶר עַל חֲטָאָיו', שדורשים מכאן, איזו תועלת יש לאדם באניניותו, הרי כל זמן שהוא חי צריך הוא להתגבר על יצרו, שהרי אֲפִילּוּ בְּשָׁעַת אֲנִינוּתוֹ שֶׁל אָדָם יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו, ולכן אסור להתייחד עם שתי נשים גם כשיוצאים לקבור את הנפל. וְאַבָּא שָׁאוּל הסובר שבשעת אנינות יצרו של האדם נשבר, מבאר את הפסוק באופן שונה, כִּי כָּתִיב הַהוּא – פסוק זה בְּמִתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו כָּתִיב – לענין מי שמתלונן על המאורעות שעוברים עליו, וְהָכִי קָאָמַר, מַה יִּתְרַעֵם עַל מִדּוֹתָיו – מדוע יתלונן אדם על המאורעות שעוברים עליו, וְכִי גֶּבֶר עַל חֲטָאָיו – האם צדיק הוא שלא חטא לה', דַּיּוֹ חַיִּים שֶׁנָּתַתִּי לוֹ אף על פי שחטא, ומה לו להתלונן.

הגמרא מבארת מה רבנן משיבים על סברת אבא שאול: וְרַבָּנָן סוברים שאף שבזמן שלבו שבור אין לחשוש לעבירה, יש לחשוש שיעשו עצמם כאילו מוציאים מת, ויצאו לעבירה, כִּי הַהוּא מַעֲשֶׂה דְּהַהִיא אִיתְּתָא – שהיה עם אשה אחת, דַּהֲוָה עוּבְדָּא וְאַפִּיקְתֵּיהּ – שיצאה עם תינוקה החי לבית הקברות באומרה שהוא מת, כדי לעבור עבירה עם האיש שהלך עמה:

שנינו במשנה: אֲבָל אִשָּׁה אַחַת מתייחדת עם שני אנשים. הגמרא מבארת שדין זה לא נאמר בכל האנשים: אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא שָׁנוּ שאשה מתייחדת עם שני אנשים, אֶלָּא בְּשׁנֵי כְּשֵׁרִים, אֲבָל בְּפְרוּצִים אֲפִילּוּ בְּי עֲשָׂרָה נַמֵּי לֹא – אפילו עם עשרה אנשים אסורה להתייחד, כיון שאינם מתביישים זה מזה. וכן הָוָה מַעֲשֶׂה באשת איש שרצו לחטוא עמה, וְהוֹצִיאוּהָ עֲשָׂרָה פרוצים בְּמִטָּה מהעיר שיחשבו שהיא מתה, וקילקלו עמה.

רב יוסף מביא ראיה שפרוצים אינם מתביישים זה מזה: אָמַר רַב יוֹסֵף, תֵּדַע שכן הוא הדבר שעוברי עבירה אינם מתביישים זה מזה, דְּמִיחַכְּרֵי בֵּי עֲשָׂרָה וְנָבֵי כְּשׁוּרָא – שהרי עשרה בני אדם מתחברים לגנוב קורה בבידה שצריך עשרה אנשים לנושאה, וְלֹא מִיכַּסְפֵי מֵהֲדָדֵי – ואינם מתביישים זה מזה.

הגמרא מביאה משנה לסייע לרב: נִימָא מְסַיְיעָא לֵיהּ, ששנינו (סוטה ז.) שאדם שאשתו נסתרה עם אחר וקינא לה, וצריך להעלותה לירושלים כדי להשקותה מי סוטה, מוֹסְרִין לוֹ שְׁנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שילכו עמהם, מפני שחושש שֶׁמָּא יָבֹא עָלֶיהָ בַּדֶּרֶךְ, והיא אסורה עליו עד שתיבדק, ואם יבוא עליה, המים לא יבדקו אותה, ונמצא ששם שמים נמחק לבטלה. ומדייקת הגמרא, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אִין [–כן] מוסרים לו, אבל אִינְשֵׁי דְּעָלְמָא – סתם אנשים לֹא מוסרים לו, ומבואר כדברי רב שרק תלמידי חכמים מצילים מיחוד.

דוחה הגמרא: שַׁאנֵי – לגבי סוטה הטעם שונה, ומוסרים לו תַּלְמִידֵי חֲכָמִים משום דְּיָדְעֵי – שהם יודעים